

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, dnia 27 listopada 2017 r.

IV.715.1.2016.ZA

Pan

prof. dr hab. Piotr Gliński

Wiceprezes Rady Ministrów

Minister Kultury i Dziedzictwa

Narodowego

Szanowny Panie Premierze

Rzecznik Praw Obywatelskich pismem z dnia 1 sierpnia 2016 r. skierował do Pana Premiera wystąpienie, w którym zwracał uwagę na konieczność podjęcia działań legislacyjnych w celu zmiany unormowań zawartych w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t. jedn. Dz. U. z 2017, poz. 880), które – w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich – z naruszeniem zasad sprawiedliwości społecznej tak samo dotkliwie sankcjonują zawinione i niezawinione naruszenie autorskich praw majątkowych.

Art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy przyznaje osobom, uprawnionym z tytułu autorskich praw majątkowych, w przypadku naruszenia ich praw, roszczenie o naprawienie wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej, w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. Możliwość dochodzenia tego roszczenia i jego wysokość jest niezależna od winy po stronie użytkownika praw autorskich. Skutkiem tego, takie same sankcje grożą osobie, która umyślnie narusza autorskie prawa majątkowe np. w celach zarobkowych, jak i osobie, która takie prawa narusza w sposób nieświadomy. Rozwiązanie takie jest też o tyle niesprawiedliwe, że powszechna i masowa eksploatacja dóbr kultury w środowisku cyfrowym znacznie utrudnia ich użytkownikom uzyskanie wiarygodnej informacji o legalności ich udostępniania. Transgraniczny charakter takiego udostępniania oraz nowe jego formy (takie jak licencje Creative Commons, aplikacje społecznościowe czy streamingowe) powodują, iż wielu użytkowników tych dóbr nie jest w stanie ocenić, czy eksploatacja danego dobra kultury odbywa się w oparciu o zezwolenia uprawnionych podmiotów.

W tej sytuacji dopuszczalność podnoszenia roszczeń o zapłatę sumy pieniężnej, stanowiącej dwukrotność stosownego wynagrodzenia, nawet w przypadku nieumyślnego naruszenia autorskich praw majątkowych, wydaje się być nieuprawnioną ingerencją w sferę wolności majątkowej użytkowników utworów chronionych prawem autorskim. Bardzo istotne jest w tym kontekście stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, który wyrokiem z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie SK 32/14 (OTK-A 2015 nr 6 poz. 84) orzekł o niezgodności z normami konstytucyjnymi analogicznego roszczenia o zapłatę trzykrotności wynagrodzenia w przypadku zawinionego naruszenia autorskich praw majątkowych. Pogląd prawny zawarty w tym orzeczeniu Trybunału, w ocenie Rzecznika, powinien w sposób szczególny zostać odniesiony właśnie do niezawinionego naruszenia praw autorskich, które w chwili obecnej może być – na równi z naruszeniem zawinionym – podstawą do ponoszenia zryczałtowanego roszczenia o naprawienie wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia.

Wobec braku odpowiedzi Pana Premiera na wyżej opisane wystąpienie z dnia 1 sierpnia 2016 r. działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t. jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 958) ponownie wnoszę o analizę wskazanych w nim zastrzeżeń i podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do właściwego uregulowania odpowiedzialności cywilnoprawnej podmiotów, które w sposób niezawiniony naruszyły autorskie prawa majątkowe.

Z poważaniem